

Els Segles XX i XXI

A les col·leccions del
Museu de Ceràmica de Barcelona

museu de
ceràmica

Els Segles XX i XXI

A les col·leccions del

Museu de Ceràmica de Barcelona

Ajuntament de Barcelona

Institut de
cultura ■

**Institut de Cultura
de l'Ajuntament de Barcelona**

Consell d'Administració

President

Im. Sr. Carles Martí i Jufresa

Vicepresidenta

Ima. Sra. Montserrat Ballarín i Espuña

Vocals

Im. Sr. Jaume Ciurana i Llevadot

Ima. Sra. Ángeles Esteller Ruedas

Im. Sr. Ricard Gomà i Carmona

Sr. Carles Guerra i Rojas

Sr. David Albet i Sunyer

Sr. Josep Ma. Muntaner i Martorell

Sra. Carlota Subirós i Bosch

Sra. Maria del Mar Dierssen i Soto

Sr. Iñaki Lacuesta i Gabaraín

Sr. Pius Allibek

Sra. Carmen Cazalla Ocaña

Sr. Josep Sánchez i Baró

Delegat de Cultura i

Vocal del Consell d'Administració

Sr. Jordi Martí i Grau

Gerent

Sra. Marta Clari i Padrós

Secretaria

Sra. Lluïsa Pedrosa i Berlanga

Assistents permanents

Sra. Pilar Solans i Huguet

Sr. Albert Soler i Sicília

Catàleg

Edició

Museu de Ceràmica

Textos i coordinació

María Antonia Casanovas

Fotografies

Guillem Fernández-Huerta

Traduccions

ASTON Traduccions

Disseny coberta

Elena Jover

Disseny catàleg

Estudi Gràfic Pedregosa

Impressió

Gráficas y Diseño, S.A.

ISBN 978-84-9850-114-8

DEP. LEGAL: B-44925-2008

© Museu de Ceràmica 2008

Agraïments

Giulia de Lisi

Leandro Amargós

Maria Teresa Cardoso

Emi Turull

Associació per l'Estudi del Moble

i a tots els artistes que han

contribuït amb les seves obres

a l'enriquiment de les

col·leccions del Museu de Ceràmica

Amb el patrocini de:

Fundació Agbar

Són molts i interessants els factors que fan de Barcelona una ciutat de referència a Europa. I un dels més destacats és el seu important llegat cultural, que abasta més de vint segles. Des de finals del segle XIX, la ciutat no ha deixat de prosperar; el seu perímetre s'ha anat ampliant i compta amb edificis singulars d'arquitectes d'arreu del món.

L'activitat museística ha seguit el mateix ritme ascendent i, gràcies a la disponibilitat de molts artistes i de la societat civil, la col·lecció contemporània del Museu de Ceràmica -amb noms de fama internacional- és sense dubte la millor del país.

És, doncs, un honor donar a conèixer la primera catalogació de les obres més destacades dels segles XX i XXI de les col·leccions del Museu de Ceràmica, que estic segur que contribuirà a la difusió de l'èxit cultural de Barcelona.

Jordi Hereu

Alcalde de Barcelona

La col·lecció dels segles XX i XXI del Museu de Ceràmica de Barcelona es va iniciar a la dècada dels anys cinquanta del passat segle degut a l'impuls de Lluís M. Llobià (1906-1973), que va ser conservador del centre, juntament amb Joan Ainaud de Lasarte (1919-1995), aleshores director general dels Museus Municipals d'Art de Barcelona. Ambdós historiadors van coincidir en la necessitat de completar amb peces d'època moderna i contemporània el que era la millor col·lecció de ceràmica espanyola.

El 1957, la Junta de Museus va rebre la donació de disset peces úniques de Picasso i al llarg de la dècada dels seixanta va adquirir les obres dels ceramistes guardonats amb el Premi Ciutat de Barcelona, així com dels artistes més destacats de l'Escola Massana i de l'Escola del Treball. Simultàniament, la Junta de Museus va acceptar generoses donacions de ceràmica modernista, noucentista i d'artistes prestigiosos, entre els quals es imprescindible destacar Joan Miró i les vint ceràmiques incorporades l'any 1981.

D'aquesta manera es va anar creant la primera col·lecció de ceràmica contemporània d'Espanya, la qual ha tingut continuïtat fins a l'actualitat gràcies a l'impuls de les successives directores del Museu de Ceràmica: Trinidad Sánchez Pacheco (1931-2001), Dolors Giralt (1936) i Maria Antònia Casanovas (1951).

Amb motiu de la reestructuració de les sales contemporànies del museu, que coincideix amb els cinquanta anys de col·leccionisme de ceràmica contemporània, i gràcies al suport i la col·laboració d'AGBAR Fundació Aigües de Barcelona, el Museu de Ceràmica de Barcelona edita aquest catàleg. És aquesta la primera publicació en donar a conèixer el treball dels ceramistes espanyols i estrangers presents al Museu de Ceràmica de Barcelona. Aquesta iniciativa contribuirà, indubtablement, a divulgar la riquesa plàstica i formal de l'art ceràmic actual.

Jordi Martí i Grau
Delegat de Cultura

“Revelar l’art que els artistes duem dins és l’única manera d’exposar el nostre interior amb sinceritat”

Alfred Jansen.

Segons les notes inèdites de la seva conversa amb Mark Rothko, el 8 de febrer de 1955.

COL·LECCIÓ AMIS BERMAN.

La ceràmica: un repte per als artistes contemporanis

La producció artesanal dels terrissaires anònims que, des de la baixa Edat Mitjana, havien treballat amb les tècniques ceràmiques tradicionals, va anar desapareixent progressivament a l'inici del segle XIX. A partir d'aquesta data, els productes seriatos industrials van substituir els serveis de taula, la resta d'objectes utilitaris i ornamentals i els complements arquitectònics de pisa i de porcellana.

De manera simultània, durant la darrera dècada del segle esmentat, diversos artistes van decidir reivindicar la importància del treball artesanal i la bellesa de la peça única davant la monotonia de l'obra seriada. Formats en escoles o en les mateixes fàbriques, els nous ceramistes van fundar estudis i tallers on –en solitari– investigaven amb tota mena d'argiles i esmalts de composicions diferents per tal de trobar nous llenguatges expressius. Cada descobriment representava un petit avenç tecnològic, cada novetat projectava la seva personalitat artística i els atorgava un prestigi més gran, alhora que els assegurava una posició en el món de l'art.

L'argila és el material més primigeni capaç d'oferir a qui l'utilitza de manera assídua un seguit de qualitats inigualables. És l'únic que, gràcies a la seva ductilitat extrema, pot adoptar tota mena de formes i adquirir la textura, l'aspecte i el color d'altres materials, tant si són naturals com fabricats per l'home. Enfrontar-s'hi és un repte al qual ben pocs artistes s'han resistit i, malgrat que al començament l'experiència pot semblar fàcil, tots saben que el resultat desitjat només s'aconsegueix si es disposa dels coneixements adequats i d'un domini absolut de les tècniques. Així doncs, ofici i creació són els dos requisits indispensables perquè la ceràmica es pugui considerar una obra d'art.

Les sales dedicades a la ceràmica contemporània acullen només una representació de les col·leccions dels segles XX i XXI. Són espais vius en els quals es presenten unes obres que, després d'un període de temps, se substitueixen per altres que es conservaven en les reserves o que s'han rebut dels mateixos autors o de col·leccionistes, en concepte de dipòsit o de donació.

Maria Antonia Casanovas
Conservadora del Museu de Ceràmica
Juny, 2008

Elena Colmeiro. Silleda (Galícia), 1932

Escultora com el seu pare, va prendre com a punt de partida el treball amb el torn (1962-1963). Més endavant el deixarà de banda, però mai no hi renunciarà del tot, ja que sempre l'ha considerat una eina digna i útil per a la creació de formes belles. A partir del torn, s'anaven desenvolupant les seves idees creatives. De fet, moltes de les escultures que va crear durant la dècada del 1980 i el 1990 presenten estries i buits que sembla que hagin sorgit del treball amb el torn. Ordre i recerca eren les seves prioritats en el moment en què s'enfrontava al material amb el qual feia els murals, aquelles estructures planes que va deixar de banda a partir del 1985, la data en què s'inicia la seva tercera etapa artística. A partir d'aquest moment, i durant un llarg període, Colmeiro va elaborar formes volumètriques de gran expressivitat. Les peces tridimensionals d'aquell període es caracteritzen per l'èmfasi que va posar en els diferents aspectes de la matèria. Les superfícies bategants i lliures, donaven a conèixer la qualitat intrínseca de la ceràmica manipulada espontàniament per l'artista. S'hi pot entreveure com va convertir el passat i la ruïna en els seus objectius del present.

62 Elena Colmeiro. S/T. 1978
Refractari amb engalbes
24,5 x 23,5 x 60 | Núm. inventari 112.873
Adquirit a l'autora, 1979

cultivated this trend until the end of his life. His ceramics always have vitreous coatings that conceal the colour of the clay and his glazes, invariably opaque, hint at the clay's rough, irregular texture and whimsical coarseness. (Fig 61)

Elena Colmeiro. Silleda, Pontevedra, b. 1932

A sculptress like her father, she first began as a potter (1962-1963). Although she was later to move on, she never completely turned her back on the wheel, since she has always regarded it as a worthy, useful tool for creating beautiful forms. Through it she went about developing her creative ideas. In fact, many of her sculptures from the 1980s and 1990s have fluting and recesses that are reminiscent of the work with the potter's wheel. Order and the idea of an ongoing quest were her priorities when tackling the material with which she made the murals, those flat structures that she also abandoned in 1985, the year she embarked on her third artistic period. From this moment on and over a long artistic journey, Elena Colmeiro would elaborate volumetric forms of vast expressiveness. The three-dimensional pieces of that period are characterised by her emphasis on the different aspects of the material. The palpating, free surfaces revealed the intrinsic quality of ceramics when spontaneously handled by the artist. In them one can glimpse how the past and the ruin became objectives of the present. (Fig 62)

Gordon Baldwin. Lincoln, United Kingdom, b. 1932

Although Baldwin began his artistic career by studying painting, once he was introduced to ceramics, he was captivated by the magic of its creative process. At first he created works that were somewhat sculptural in scope, inspired by artists such as Klee, Paolozzi – one of the precursors of Pop Art – Brancusi, Arp and Duchamp. In the 1960s he defined his own artistic language through jug sculpture prototypes, which demonstrate an unconventional, sensitive and abstract way of working with clay. Once coated with engobes, usually pale in colour, shaded and veiled, he applies signs and gestures typical of gestural art. The objective of this movement, which represents an aspect of American abstract expressionism that had first taken root in the 1940s, was that of obtaining satisfactory visual effects through sign language. Baldwin continues to be true to them: pictorial sgraffito marks on clay are his identifying traits. (Fig 63)

Giovanni Battista Valentini. Italy 1932 – 1986

A painter and ceramicist who, after gaining considerable recognition on the world over with his ceramic sculptures, eventually switched over to graphic design and painting in the 1970s. During the period he devoted to ceramics, he exploited the plastic and material qualities of clay to the utmost. He concentrated above all on its rough appearance and warm colours. In addition to his pottery, he made flat-surfaced sculptures with which he created the "Houses" series which he presented at the Ceramics Museum (1984). Clay's properties greatly facilitated his building cubic and rectangular volumes, compartmentalised and topped with triangular roofs. Like the "Houses of the Soul", Nani Valentini's sculptures are vulnerable and prompt unique sensations, of intimacy, of respect. (Fig 64)

Enrique Mestre. Alboraya, Valencia, b. 1936

Master of rigor, geometry and voids, his works bring to mind rationalist architectures and as such are free of ornament. Mestre creates sculptural volumes of clay and, as with sculptures in iron or bronze, he chooses dark colours for them – anthracite black, cobblestone grey, cobalt blue, oxidised brown, dark beige. Simple and slender, these austere surfaces are devoid of gratuitous elements. The artist strives to accentuate the strictness of the edges and the sharp corners of his sculptures. On the one hand, they seem evasive, cold and remote; yet, on the other, their vibrant balance, spiritual simplicity and intrinsic elegance make them appealing and seductive. "Ordered", "controlled" and "monumental" are the adjectives that perhaps best describe Mestre's sculptures. His creative evolution is linear. His works are always geometric, constructivist, minimalist, intuitive and paradigmatic. They elicit admiration and respect rather than surprise. (Fig 65)

María Bofill. Barcelona, b. 1937

Following her Orientalist period and by dint of constant and experimental work, María Bofill evolved in other directions. After aban-

doning pottery, she allowed herself to develop another facet that would eventually become an obsession: the creation of porcelain "labyrinths" made with concentric circles, triangles or squares. In the centre of each one of them is an empty space of gold-plated silver, the creator's touch of mystery. From there she moved onto the production of architectural models, small imaginary constructions, illusory ruins, whims of her imagination, constantly "...in search of her roots, her culture and her existential memory."⁵

María Bofill's most recent works are no longer objects but rather installations, groups of hand-sculpted porcelain pieces, organic in form, which resemble one another and yet are of different sizes. They are white "clouds", pleasant to the touch and perforated.

Indifferent to fads, María Bofill continues to experiment on a daily basis, seeking new forms of expression, playing with the light and shadow that she achieves with the rounded white forms, proving that clay's plastic capacity is infinite. (Figs 66 and 67)

Federico Hilarío. Maó, Minorca, b. 1939

Federico Hilarío is a painter, sculptor and ceramicist who has intensely explored the plastic values of his clay works, which bring to light a special interest in the expressive informalist elements. In them the experimental primitivism typical of the 1970s is clear, and through it he has sought to vindicate the memory of the craftsman. (Fig 68)

Kimi Sato. Tokushima, Japan, b. 1943

Trained in Kyoto and Barcelona, this ceramicist has remarked that she is in constant pursuit of an organic power inspired by the nature of her immediate surroundings. Her method is relaxed; she kneads and models the clay unhurriedly, works slowly and improvises at all times. The structures of her ceramics seem to be soft and even recall amoebae floating in space. The roundness of the curves of these sculptures adapts to all types of surfaces; they are almost living beings in constant motion. And yet, despite their internal dynamism, they exude tranquillity and peace, they are relaxing. (Fig 69)

Madola. Barcelona, b. 1944

Madola is one of the most outstanding Spanish ceramicists living and working in Catalonia, partly because of her work, which is monumental and informalist in scope. Despite the fact that she has also created small-scale pieces, she enjoys working in large-scale productions that help to better reproduce her lively, daring and passionate personality. Her artistic trajectory is coherent. Rarely employing vitreous coatings that conceal the nature of the material, she castigates the clay while it is still wet. She scratches it, subjects it to strong pressures, dyes it dark colours, bends it and transforms it into powerful sculptures that have a coarse yet authentic appearance.

Madola's work is characterised by solid volumes and rough, uneven surfaces. During her early creative period she cultivated rounded, organic forms, linked to nature and to the human anatomy. With the passage of time yet without losing sight of harmony, she turned her interest to other typologies inspired by stone funerary stelae, doors, architectural structures and fountains, urns, and to books, the basic tool for transmitting thought and culture. One of her ongoing focuses given special attention is the human body, not complete but rather fragmented, the different parts of which allude to life's fragile, fleeting nature.

Madola has created several public monuments: in Plaza de la Fuente Castellana in Barcelona (1992), Catalan Square in Manchester (1995), the dome of a private residence in Barcelona (2001), Catalonia-Korea Memory in the Icheon Park in Korea (2005) and the recently inaugurated Font Blava (Blue Fountain) in Premià de Dalt (2007). One installation still in search of a home is Trinidad bajo los árboles (Trinidad Under the Trees), a lovely tribute to the memory of Trinidad Sánchez-Pacheco, originally planned for Barcelona's Pedralbes Gardens in 2000. (Fig 70 and 71)

Marisa Herrón. Cisneros, Palencia, b. 1944

This sculptress now based in Valencia chose the most primitive material for her work: clay. In it she has found the utmost plasticity and

5 Madola *María Bofill. Labyrinth Catalogue*: Museu del Càntir, Argentina. 2003